

Hanna Monola & Tiia Söyriä

Leiritoiminta nuoren identiteetin tukijana Lasten Kesä ry:n leirien merkitys nuorille

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkintonimike	Aika
Hanna Monola & Tiia Söyrilä	Yhteisöpedagogi (AMK)	Huhtikuu 2020
Opinnäytetyön nimi		
Leiritoiminta nuoren identiteetin tukijana Lasten Kesä ry:n leirien merkitys nuorille		37 sivua 1 liitesivua
Toimeksiantaja		
Lasten Kesä ry		
Ohjaaja		
Tommi Pantzar		
Tiivistelmä		
<p>Identiteetti on moninainen käsite, jota voidaan katsoa monesta näkökulmasta. Identiteettiä on määritelty eri tavoin. Identiteetti käsitteen esitteli ensimmäisen kerran Erikson vuonna 1950. Identiteetti on käsitys omasta yksilöllisyydestä, omista arvoista sekä oman elämän päämääristä. Identiteetin ajatellaan vastaavan kysymyksen "kuka minä olen."</p> <p>Leiritoiminta on yksi lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyön tehokkaimmista kasvatuksellista menetelmistä. Leiritoiminnalla tarjotaan osallistujalle elämän perusasioita, toimintaa, ihmisten kanssa oloa sekä ruokaa ja lepoa. Leiritoiminta on elämää ryhmänä erilaisissa ympäristöissä. Leiritoiminnalla voidaan luoda osallistujille voimakkaita elämyksiä leireillä olevan ohjelman ja asioiden kautta.</p> <p>Lasten Kesä ry järjestää eripituisia leirejä ympäri vuoden koulujen loma-aikoina sekä viikonloppuisin. Suurin osa leireistä järjestetään järjestön omalla leirikeskuksella Hauholla. Näiden leirien lisäksi on päiväleiritoimintaa pääkaupunkiseudulla. Lasten Kesä ry tekee yhteistyöleirejä esimerkiksi Adoptioperheet ry:n ja pienperheyhdistyksen kanssa. Lasten Kesä ry:n leirit tavoittavat vuodessa noin 2000 leiriläistä.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten Lasten Kesä ry:n leiritoiminta tukee nuoren identiteettiä sekä mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuorille. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimuskysymyksiin haettiin vastauksia teemahaastattelulla, jotka toteutettiin nuorille, jotka ovat osallistuneet Lasten Kesä ry:n leireille useampina vuosina. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Aineisto teemoiteltiin ja etsittiin yhtäläisyyksiä ja vastauksia tutkimuskysymyksiin.</p> <p>Leiritoiminnalla on nuorille monenlaisia merkityksiä. Tutkimuksen mukaan nuorille leiritoiminnassa merkityksellisimmät asiat ovat kaverisuhteet, sosiaalisten taitojen kehittyminen, rentoutuminen, yhteisöllisyys ja joukkoon kuulumisen tunne, puhelimen poissaolon vaikutukset, leiriohjelma, kuulluksi tuleminen, ura- ja jatkosuunnitelmat ja leiritoiminnan merkitys arkeen. Leiritoiminnan merkitykset identiteettiin näkyvät erityisesti vuorovaikutussuhteiden kautta. Leiritoiminta vaikuttaa identiteettiin sosiaalisten taitojen, ohjaajien mallin, itsestä uusien puolien löytämisen sekä turvallisen leiriympäristön kautta.</p>		
Asiasanat		
Leirit, Identiteetti, Nuoret		

Author (authors)	Degree	Time
Hanna Monola & Tiia Söyriälä	Bachelor of humanities	April 2020
Thesis title Camp activities as a supporter of young identity		37 pages 1 pages of appendices
Commissioned by Lasten Kesä ry		
Supervisor Tommi Pantzar		
Abstract <p>Identity is a diverse concept that can be viewed from many perspectives. Identity is defined in different ways. The concept of identity was first introduced by Erikson in 1950. Identity is the notion of one's own individuality, one's own values, and one's own life goals. Identity is thought to answer the question "who am I."</p> <p>Camp activities are one of the most effective educational methods for children, early youth work and youth work. Camp activities provide the participant with the basics of life, activities, being with people, and food and rest. Camp activities reflect life as a group in different environments. Camp activities can create strong experiences for participants through the program and things done in the camps.</p> <p>Lasten Kesä ry organizes camps of various lengths throughout the year during school holidays and weekends. Most of the camps are held at the organization's own camp center in Hauho. In addition to these camps, there are day camp activities in the Greater Helsinki area. Lasten Kesä ry conducts co-operation camps for example with Adoptioperheet ry and Pienperheyhdistys ry. Lasten Kesä ry's camps reach about 2,000 campers a year.</p> <p>The purpose of the thesis was to find out how the Lasten Kesä ry's camp activities support the young person's identity and what significance the camp activities have for young people. The thesis was carried out as a qualitative study. Answers to the research questions were sought through thematic interviews conducted with young people who have participated in the Lasten Kesä ry's camps for several years. The material was analyzed by means of content analysis. The material was themed and similarities and answers to research questions were sought.</p> <p>Camp activities serve many purposes for young people. According to the research, the most important things for young people in camping are friendships, development of social skills, relaxation, a sense of community and a sense of belonging to a group, being away from the phone, camp program, being heard, career and continuation plans and the impact of camping on everyday life. The significance of camp activities to one's identity are especially visible through interactions. Camp activities affect identity through a safe camp environment and social skills and by having mentors as models and by finding new sides of oneself.</p>		
Keywords Camps, Identity, Young		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	IDENTITEETTI.....	7
2.1	Identiteetti käsitteenä.....	7
2.2	Identiteetin rakentuminen ja kehittyminen.....	8
2.3	Identiteetin sosiaaliset ulottuvuudet.....	9
2.4	Identiteetti tutkimuksen kohteena.....	10
2.5	Omat näkökulmat.....	11
3	LEIRITOIMINTA.....	11
3.1	Leiritoiminta käsitteenä.....	11
3.2	Leiritoiminta menetelmänä.....	12
3.3	Leiritoiminta tutkimuksen kohteena.....	13
3.4	Omat näkökulmat leiritoimintaan.....	14
4	LASTEN KESÄ RY.....	14
4.1	Lasten Kesä ry:n toteuttama leiritoiminta.....	14
4.2	Leirilupaus.....	15
4.3	Lasten Kesä ry:n leirien vaikuttavuus.....	16
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	17
5.1	Tutkimuskohde.....	17
5.2	Tutkimuskysymykset.....	17
5.3	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä.....	18
5.4	Aineistonkeruuprosessin eteneminen.....	18
5.5	Aineisto ja analyysi.....	20
6	TULOKSET.....	20
6.1	Leiritoiminnan merkitys nuorelle.....	20
6.1.1	Kaverisuhteet.....	21
6.1.2	Sosiaalisten taitojen kehittyminen.....	22
6.1.3	Rentoutuminen.....	22

6.1.4	Yhteisöllisyys ja joukkoon kuulumisen tunne	23
6.1.5	Puhelimen poissaolon vaikutus.....	23
6.1.6	Leiriohjelma	24
6.1.7	Kuulluksi tuleminen.....	25
6.1.8	Ura- ja jatkosuunnitelmat	25
6.1.9	Leiritoiminnan merkitys arkeen	26
6.2	Leiritoiminta identiteetin tukijana.....	26
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
7.1	Pohdinta	29
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	32
7.3	Jatkotutkimusehdotukset	34
	LÄHTEET.....	35

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on leiritoiminta nuoren identiteetin tukijana. Tarkoituksena on tutkia Lasten Kesä ry:n leiritoiminnan merkitystä nuorille sekä sen merkitystä nuoren identiteettiin. Opinnäytetyössä kootaan tietoa leiritoiminnan merkityksestä nuoren identiteettiin sekä haastellaan nuoria, jotka ovat osallistuneet Lasten Kesä ry:n leireille useampina vuosina. Tavoiteltuna lopputuloksena on saada tietoa leiritoiminnan merkityksistä nuorelle sekä leiritoiminnan vaikutuksesta nuoren identiteettiin.

Lähtökohtana on ymmärtää mitä merkitystä Lasten Kesä ry:n leiritoiminnalla on nuorelle sekä miten leiritoiminta on vaikuttanut nuoren identiteettiin. Idea ja tarve tutkimukselle tuli opinnäytetyön tilaajalta Lasten Kesä ry:ltä. Tutkimukselle on selkeästi tarve ja leiritoiminnan vaikutusta identiteettiin ei ole aikaisemmin tutkittu. Lasten Kesä ry voi käyttää opinnäytetyötä apuna esimerkiksi rahoitusta hakiessaan. Leiritoiminnan merkityksellisyyden tiedostamisesta on apua Lasten Kesä ry:lle, sillä sitä kautta he voivat kehittää toimintaansa. Tutkimuksessa saadut tiedot leiritoiminnan merkityksellisyydestä voidaan ajatella myös palautteena leiritoiminnasta.

Opinnäytetyön keskeisimmät käsitteet ovat identiteetti ja leiritoiminta. Tässä tutkimuksessa identiteetillä käsitetään omaa yksilöllisyyttä, omia arvoja ja oman elämän päämäärä (Fadjukoff 2009, 179). Identiteetti vastaa kysymykseen ”kuka minä olen” (Saastamoinen 2006, 172). Identiteettiä katsotaan sosiaalipsykologisesta näkökulmasta, joka näkyy opinnäytetyössä läpileikkävänä teemana. Leiritoiminnalla tarkoitetaan leirikeskusympäristössä tapahtuvaa leiriä, joka tapahtuu ilman vanhempia ja jonka pituus on kahdesta seitsemään päivään. Leiritoiminta on yksi tehokkaimmista nuorisotyön keinoista (Kinanen, 1997, 204). Lasten Kesä ry on lastensuojelujärjestö, joka tekee ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä järjestämällä leiritoimintaa viikonloppuisin sekä koulujen loma-aikoina (Lasten Kesä ry, s.a).

Opinnäytetyö toteutettiin syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana. Syksyn 2020 aikana tehtiin opinnäytetyön teoreettinen viitekehys,

opinnäytetyönsuunnitelma sekä tutkimussuunnitelma. Tutkimuksen aineistonkeruu tehtiin tammikuun 2021 alussa. Aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Teemahaastattelut tehtiin Lasten Kesä ry:n leireille osallistuneille nuorille verkko- sekä puhelinvälitteisesti. Aineistoa analysoitiin kevään 2021 aikana.

2 IDENTITEETTI

2.1 Identiteetti käsitteenä

Identiteetti on moninainen käsite ja sitä voidaan katsoa monesta eri näkökulmasta. Identiteetin määrittely on jokseenkin ongelmallista ja kirjallisuudessa identiteetti on määritetty monilla eri tavoilla. (Saastamoinen 2006, 170.) Pulmallista on myös se, että yhtenäistä identiteettiteoriaa ei ole, koska identiteetti tarkoittaa niin monia asioita todella erilaisista teoreettisista lähtökohdista katsottuna (Ropo 2015, 29). Nykyään ajatellaan, ettei identiteettiä anneta, vaan yksilön on tietoisesti pohdittava sitä (Saastamoinen 2006, 170).

Erikson esitteli identiteetin käsitteen ensimmäisenä vuonna 1950. Identiteetti tarkoittaa käsitystä omasta yksilöllisyydestä, omista arvoista ja oman elämän päämääristä. (Fadjukoff 2009, 179.) Käytännössä identiteetti vastaa siis kysymykseen ”kuka minä olen”. Parhaimmassa tapauksessa identiteetti on merkittävä voimavara. Minuudesta ja identiteetistä puhutaan usein päällekkäin, sillä ne ovat käsitteinä kietoutuneet toisiinsa. Länsimaissa minuudella tarkoitetaan yksilöllistä projektia, jota jokainen yksilö itse tietoisesti työstää. Minuus tehdään suhteessa erilaisten valintojen kautta, ja se on mukana jokapäiväisessä elämässä. Silloin kun minuutta määritellään ja arvotetaan, puhutaan taas identiteetistä. (Saastamoinen 2006, 172.)

Identiteetti voidaan jakaa moniin erilaisiin osiin. Henkilökohtainen identiteetti tarkoittaa ominaisuuksia, jotka tekevät yksilöstä ainutlaatuisen. Sosiaalinen identiteetti tarkoittaa puolestaan sitä, että millaisiin erilaisiin ryhmiin yksilö itsensä määrittelee. Sosiaaliseen identiteettiin liittyy tarve samaistua ja kuulua erilaisiin ryhmiin. Kulttuurinen identiteetti taas kuvaa yksilön kuulumista johonkin ryhmään, johon yksilö on yleensä kuulunut jo syntymästä lähtien. Kulttuurinen identiteetti sisältää esimerkiksi kansalaisuuden ja etniseen- tai kieliryh-

mään kuulumisen. Näiden lisäksi identiteetti voidaan jakaa muun muassa ammatilliseen, uskonnolliseen ja sukupuoli-identiteettiin. (Aarnio ym. 2016, 133—134.)

Ihmisen sisäisellä minäidentiteetillä tarkoitetaan yksilön tarpeita, kykyjä, arvoja ja elämäkokemuksia kokoavaa sisäistä dynaamista rakennetta. Minäidentiteetti on tunne minän jatkuvuudesta menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välillä ja tuntemus siitä, että sisäiset tarpeet, kyvyt ja itsestä tehdyt havainnot ovat sopusoinnussa keskenään. Tällöin yksilö on tietoinen niin omasta ainutlaatuisuudestaan, kuin samankaltaisuudestaan muiden kanssa sekä omista voimavaroistaan ja heikkouksistaan. (Fadjukoff 2009, 180.)

2.2 Identiteetin rakentuminen ja kehittyminen

Identiteetti kehittyy koko elämän ajan ja ihminen muokkaa käsitystään itsestään jatkuvasti. Identiteetti kehittyy erityisesti nuoruudessa, mutta identiteetin kehittymisen juuret ovat kuitenkin lapsuudessa. Identiteetti rakentuu suhteessa omiin fyysisiin ominaisuuksiin, vanhempiin, ystäviin, intiimeihin suhteisiin, kouluun, työuraan ja ideologiaan. (Eronen ym. 2001, 135—136.)

Identiteetti kehittyy erilaisten vaiheiden kautta. Bosman mukaan kriisi- ja sitoutumisvaiheet ovat tärkeitä identiteetin kehittymisen kannalta. Kriisivaiheessa nuori miettii ja kokeilee erilaisia vaihtoehtoisia identiteettejä. Vaihe voi näkyä nuoren epävarmuutena ja ailahtelevuutena. (Eronen ym.

2001, 135.) Nuori voi arvomaailmaansa etsiessään vaihtaa rajusti tyyliään ja aatettaan. Ensin nuori saattaa esimerkiksi olla uskovainen, sen jälkeen punkkari. (Nurmiranta ym. 2009, 78.) Sitoutumisvaiheessa nuori taas omaksuu itselleen jonkin testaamansa identiteetin ja elää sen mukaisesti (Eronen ym. 2001, 135; Nurmiranta ym. 2009, 79). Jotta identiteetti voi kehittyä, on olennaista, että nuori kohtaa uusia ajattelutapoja ja miettii, miten hän niihin suhtautuu. Myös uusien asioiden kokeileminen on tärkeää. (Aarnio ym. 132, 2016.)

Jokaisella nuorella on voimakas tarve hyväksyä itsensä. Nuori voi omaksua negatiivisen identiteetin, jolla nuori suojaa itseään erilaisilta ympäristöstä tulevilta paineilta. Tällaisia paineita voi olla esimerkiksi vanhempien vaatimukset,

jotka tuntuvat nuoresta kohtuuttomalta. Negatiivinen identiteetti tulee ilmi nuoren uhmakkaasta käyttäytymisestä ja nuoren ympäristön toiveiden vastaisesta käsityksestä. Negatiivinen identiteetti perustuu usein asioihin, jotka nuori on kokenut häpeälliseksi tai siihen, miten nuoren toimintaa on paheksuttu. Negatiivinen identiteetti voi aiheuttaa lieveilmiöitä, sillä nuoret, joilla on negatiivinen identiteetti, hakeutuvat usein samaan ryhmään. Tällaisissa ryhmissä esiintyy usein esimerkiksi päihteiden käyttöä ja rikollisuutta. (Nurmiranta ym. 2009, 79.)

Marcian mukaan identiteetillä on neljä muotoa sen mukaan, kuinka vakiintunut identiteetti yksilöllä on ja miten yksilö on pohtinut omaa identiteettiään ja siihen liittyviä asioita. *Epäselvä identiteetti* tarkoittaa, että yksilö ei ole aloittanut identiteetin rakentamista. *Identiteetin etsijä* ei ole päätenyt mihinkään tiettyyn käsitykseen itsestään vaan kokeilee erilaisia vaihtoehtoja. *Identiteettiin ajautunut* on taas omaksunut jonkin valmiin identiteetin ilman etsintää. Identiteetti voi olla esimerkiksi lapsuuden kodin vaatimusten mukainen. *Identiteetin saavuttanut* yksilö on muodostanut oman identiteettinsä ja käynyt läpi etsintävaiheen ja identiteettiin sitoutumisen. (Nurmiranta ym. 2009, 79.) Tavallisesti nuori kokee vain osan identiteetin etsintävaiheista (Aarnio ym. 2016, 132).

2.3 Identiteetin sosiaaliset ulottuvuudet

Identiteetillä on monenlaisia sosiaalisia ulottuvuuksia. Erilaisten teorioiden mukaan esimerkiksi vuorovaikutustaidoilla, hyväksytyksi ja kuulluksi tulemisella, erilaisilla ryhmäjäsenyyksillä ja sosiaalisilla suhteilla on vaikutusta identiteettiin ja sen kehittymiseen. Sosiaalinen identiteetti on iso osa yksilön identiteettiä, sillä sosiaalinen identiteetti määrittää, millaisiin sosiaalisiin ryhmiin hän itsensä määrittää. (Aarnio ym. 2016, 133—134.)

Meadin (1934) mukaan vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa muovaa yksilöllistä identiteettiä. Kokonaiskuva itsestä ja toisista muodostetaan vuorovaikutuskokemuksista. Vuorovaikutuskokemusten kautta yksilölle muodostuu käsitys itsestään, joka nivoutuu osaksi omaa identiteettiä.

Yksilö pitää yllä persoonallista identiteettiään, kun hän on vuorovaikutuksessa hänelle tärkeiden ihmisten kanssa. Varsinkin minäkokemuksen jatkuvuudelle

sosiaaliset verkostot ovat merkityksellisiä. (Lahikainen 2010, 127—131.) Puheviestinnän tutkijatohtori Ira Virtasen mukaan nuoren identiteetin rakentumiseen vaikuttaa merkittävästi ystävyssuhteet (Kivelä, 2019). Myös Erosen ym. mukaan (2001, 135—136) identiteetti rakentuu suhteessa ystäviin.

Lapsi saa opit sosiaaliseen maailmaan kotoa, tämän jälkeen hän alkaa harjoitella sosiaalisia taitoja vertaisryhmissä. Lapsi kokeilee, mitkä vanhemmilta opitut taidot toimivat myös näissä vertaisryhmissä. Vertaisryhmillä käsitetään ikätoverit, kaverit ja ystävät. Ryhmien kautta lapsi voi harjoitella erilaisia rooleja ja oppia uusia taitoja. Ystävyssuhteet ovat tärkeitä hyvän itsetunnon kehitykselle, sillä vertaissuhteet toimivat peilisuhteena minäkuvalle. (Vilén ym. 2006, 156.) Läheisillä ystävillä voi olla paljonkin vaikutusta nuoren identiteetin rakentumiselle, henkiselle kasvulle sekä itsetunnon ja itsetuntemuksen vahvistamiselle (Laine & Aho 2005, 175).

2.4 Identiteetti tutkimuksen kohteena

Vaikka identiteetin tutkiminen on haasteellista, ovat identiteettiin liittyvät kysymykset olleet paljon esillä eri tieteissä. Tätä selitetään sillä, että ihmiset ovat alkaneet lisääntymässä määrin pohtimaan, keitä he ovat. Identiteettiä on tutkittu esimerkiksi psykologiassa, sosiologiassa, sosiaalipsykologiassa ja muissa soveltavissa tieteenaloissa. Identiteettiin liittyviä tutkimuksia tehdään myös jatkuvasti lisää. (Saastamoinen 2006, 170.) Identiteettiä on tutkittu esimerkiksi ammatillisen-, romani- ja saamelaistaustaisten, eri brändien ja yritysten identiteetin kannalta.

Suomen Kulttuurirahasto ja tutkimuslaitos e2 ovat tutkineet suomalaisten identiteettiä. Tutkimuksen tuloksena oli, että suomalaiset ovat identiteetiltään varsin samanlaisia. Vaikka suomalaisilla on painotuseroja, identiteettiin liittyvät erot ovat kuitenkin vähäisiä. Suomalaiset pitävät identiteettinsä kannalta tärkeänä perhettä, työtä, koulutusta, ystäviä, äidinkieltä ja lapsuuden sekä nuoruuden kasvuolosuhteita. Suomalaiset painottavat identiteetissään myös kotimaakuntaansa, varsinkin savolaisuus, eteläpohjalaisuus ja karjalaisuus ovat kesimääräisesti todella tärkeäksi koettuja. (Suomen kulttuurirahasto 2018.)

Marttinen (2017) on tutkinut psykologian väitöskirjassaan nuorten identiteetin kehitystä. Marttisen tarkoituksena oli tutkia, että mikä kaikki voi nuoren identiteetin kehityksessä mennä pieleen ja selvitti, minkälaisia tavoitteita nuoret itselleen asettavat ja miten epäselvä identiteetti on yhteydessä yksilöiden pahoinvointiin sekä hankaluuksiin yhteisöjen ja yhteiskunnan kanssa toimiessa. Tutkimuksessa seurattiin kymmenen vuoden ajan noin 600 nuorta. Tutkimuksessa tuli ilmi, että 23-vuotiaana 40 prosentille oli epäselvää, että ketä he ovat. Marttisen mukaan identiteetin löytymistä ja saavuttamista edistävät konkreettiset, ulkomaailmaan ja oman elämäntilanteeseen kohdistuvat ja tulevaisuuteen suuntautuvat tavoitteet. (Marttinen 2017.)

2.5 Omat näkökulmat

Tässä opinnäytetyössä identiteetillä tarkoitetaan käsitystä omasta yksilöllisyydestä, omista arvoista ja oman elämän päämääristä (Fadjukoff 2009, 179). Katsomme identiteettiä sosiaalipsykologisesta näkökulmasta. Tämä siksi, koska identiteetti on yhteydessä vuorovaikutussuhteisiin (Ropo 2015, 42). Sosiaalipsykologinen näkökulma näkyy opinnäytetyössä hallitsevana teemana. Erityisesti tuloksia käsiteltäessä painotus on sosiaalipsykologisessa näkökulmassa eli vuorovaikutussuhteiden yhteytenä identiteettiin.

3 LEIRITOIMINTA

3.1 Leiritoiminta käsitteenä

Leiri-sana on antanut monia viestejä riippuen siitä mikä määre leiri-sanaan on liitetty. Leiri on voinut merkitä pakkoa, sortoa, kurjuutta sota-, pakolais-, keskitys-, työ- ja vankileireillä. Toisaalta leiri on merkinnyt edistystä ja valistusta, joita on välittänyt koulutus-, urheilu-, rippi-, koulu- ja harjoitusleireillä. Leiri on myös merkinnyt lomaa ja virkistystä esimerkiksi nuoriso-, partio- ja kesäleireillä. (Ketola 2002, 49.) Nuorisotyön näkökulmasta leirien tarkoituksena on kuitenkin virkistyminen. Leiriksi voidaan määritellä ryhmän väliaikainen asuminen normaaleista poikkeavissa olosuhteissa. Leiri on myös yksi lapsi- varhaisnuoriso- ja nuorisotyön tehokkaimmista kasvatusmenetelmistä. (Kinanen 1997, 204.)

Matkailijan viettäessä aikaa leirimäisissä olosuhteissa puhutaan leirintämatkailusta ja leirinnästä. Leirinnän erottaa leiristä siellä tapahtuva toiminta ja sen sisältö. Leireillä on ohjattua toimintaa ja yhteistä tekemistä leirillä olevien henkilöiden kesken. Leirintäalueilla leirytyvillä ei ole yhteistä toimintaa vaan henkilöt yöpyvät samassa paikassa ilman muita yhdistäviä tekijöitä. Tavallisesti leiritoimintaa varten varataan erillinen toimintapaikka. (Ketola 2002, 49.) Jotkut pitävät ainoana oikeana leirinä metsään pystytettyä telttaleiriä, kun taas toisille leiri merkitsee leirikeskuksessa vietettyä viikonloppua. Yhteistä leireille on irrottautuminen arkipäivän ympäristöstä ja olosuhteista. (Kinanen 1997, 204.)

3.2 Leiritoiminta menetelmänä

Leiritoiminta mahdollistaa elämän perusasioita, ihmisiä ja toimintaa sekä ruokaa ja lepoa. Leiri on elämää ryhmässä vaihtelevissa puitteissa. Leirillä on monia erilaisia ryhmiä kuten telttakuntia, majoitushuoneryhmiä ja pienryhmiä. Leirillä on ohjattua toimintaa ja välillä leiri tarjoaa kosketuskohtia menneiden sukupolvien elämään luonnonolosuhteissa. Leirit voivat tarjota voimakkaita elämyksiä, joita syntyy leirillä tapahtuvien asioiden kautta. (Ketola 2002, 48.)

Leiriympäristö luo tilan, jossa erilaisten asioiden oppiminen on helppoa ja tehokasta. Kasvatustieteiden mukaan käytännössä tekeminen ja asioiden kokeilu itse on innostavin ja jopa tehokkain tapa oppia. (Ketola 2002, 54.) Leiri on kokonaisvaltainen, kasvatusalusta itsenäisyyteen, paikka oppia, yhteisö, käytännöllinen ja arkinen, löytöretki minään sekä mahdollisuus tutustua itseensä. Leirillä on mahdollisuus oppia tuntemaan omia heikkouksiaan ja vikojaan sekä löytää omia henkisiä kipukynnyksiään. (Ketola 2002, 374.)

Leirit muovautuvat leiriryhmän mukaisesti. Leiriä voisi kuvailla pienoisyhteiskunnaksi, joka muokkautuu leiriläisten kaltaiseksi. Leiriläiset ovat riippuvaisia ryhmästä ja juuri ryhmädynamiikan kannalta leiri onkin hyvä kasvatusmetodi. Leirielämän ohella leiriläinen oppii huomaamattaan vastuuta ja yhteisiä pelisääntöjä. (Kinanen 1997, 206.)

3.3 Leiritoiminta tutkimuksen kohteena

Leiritoimintaa on tutkittu erilaisista näkökulmista. Tutkimusta leiritoiminnan vaikutuksista nuoren identiteettiin ei löydy, mutta tutkimuksia leiritoiminnan vaikutuksista yksilön muihin osa-alueisiin on tehty. Leiritoiminnasta on tehty myös useita väitöskirjoja ja opinnäytetöitä.

Teppo Eskelinen ja Pia Lundbom ovat toteuttaneet tutkimuksen Prometheus-leirien vaikutuksesta leiriläisiin. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää leirien vaikutus leiriläisten maailmankuviin heidän omien kokemustensa kautta. Yleinen johtopäätös aineistosta on, että leiri vaikuttaa osallistujiin merkittävästi erityisesti itsetunnon ja sosiaalisten taitojen vahvistumisen osalta. Leirin katsotaan saaneen aikaan leirin teemoista käynnistyneen ajatusprosessin, joka vahvistaa käsitystä ja ajatuksia käsitellyistä teemoista. Leirin jälkeen kerätyt vastaukset ovat paljon punnitumpia ja vastausten syveneminen viittaa siihen, että leirin vaikutukset ovat pitkäkestoisempia ja leirin etäisyys antaa mahdollisuuden pohtia teemoja syvällisemmin (Eskelinen & Lundbom 2019, 2—9).

Anu Leppiman on väitöskirjassaan tutkinut leiri- ja elämispohjaisen Arkipäivät-perhepalvelua sosiaalisen kokemuksen tuottajana. Tutkimuksen tehtävänä oli kuvata ja analysoida perheleirejä sosiaalisen kokemuksen tuottajana. Tutkimusaineisto on koottu Arkipäivät-perheleireillä. Perheiden mielestä tärkeänä voimavarojen lähteenä oli osallistuminen päivittäisiin askareisiin ja toiminnan organisointiin. Leppiman toteaa väitöskirjassaan Arkipäivät-perheleirien kokemusten perusteella, että perhetyön keskeisenä tavoitteena tulisi perheille tarjota enemmän tilaa ja mahdollisuuksia nähdä ja toimia toisin. Silti leiripäivien aikana saatava sosiaalinen tuki ja voimavarojen saaminen voivat rohkaista perheitä luomaan uusia verkostoja ja selviytymään arjessa. (Leppiman 2010, 3, 213—234.)

Uudessa-Seelannissa on tehty tutkimus, jossa pyrittiin selvittämään opiskelijoiden kokemuksia kouluperäisestä ulkoilmakoulutusohjelmasta (Smith ym. 2010, 136). Tutkimuksella haettiin parempaa ymmärrystä koulujen leiritoiminnasta. Tutkimuksen aineistona oli nuorten kuvaamia valokuvia leireillä. Osallistujille annettiin ohjeeksi ottaa kuvia siitä, millainen heidän mielestään leiri on. Kuvista saatiin johtopäätös, että leirit olivat hyvin viihdyttäviä, sosiaalisia

kokemuksia. Tuloksista löytyi kolme isoa teemaa, jotka olivat hauskuus, sosiaalinen kokemus sekä erilaisuus. Leiri oli viihdyttävä ja osallistujat kertoivat viettäneensä siellä hauskaa aikaa. Osallistujat tykkäsivät leireillä olleista teknisistä ja strukturoiduista aktiviteeteistä sekä myös ei strukturoiduista aktiviteeteistä, kuten vapaa-ajasta ja pelailusta. Merkityksellistä oli myös se että, kuinka he tykkäsivät leireillä olevasta ryhmästä. Sosiaalinen kokemus näkyi osallistujien ottamissa kuvissa niin että, suurin osa kuvista sisälsi ihmisiä ja sosiaalisia yhteyksiä. Erilaisuus näkyi niin että, aktiviteetit olivat erilaisia ja toivat esiin muissa uusia puolia mitä ei yleensä näe sekä oli yhteydessä ihmisiin, joiden kanssa ei yleensä vietä aikaa. Leirillä myös unohdettiin esimerkiksi puhelimen jatkuva käyttö. (Smith 2010, 136.)

3.4 Omat näkökulmat leiritoimintaan

Tässä opinnäytetyössä leiritoiminnalla käsitetään leirikeskusympäristössä tapahtuvaa leiriä, joka tapahtuu ilman vanhempia ja jonka pituus on kahdesta päivästä seitsemään päivään. Leiritoiminta tässä opinnäytetyössä on ympäristö, jossa nuorilla on mahdollisuus osallistua mukavaan toimintaan turvallissa ympäristössä. Opinnäytetyössä leiritoimintaa katsotaan erityisesti Lasten Kesä ry:n järjestämien leirien näkökulmasta ja varsinkin pitkäkestoisen leiritoiminnan kautta. Pitkäkestoisella leiritoiminnalla käsitämme useampina vuosina leireille osallistumisen.

4 LASTEN KESÄ RY

4.1 Lasten Kesä ry:n toteuttama leiritoiminta

Lasten Kesä ry on vuonna 1952 perustettu lastensuojelujärjestö, joka tekee ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä järjestämällä leiritoimintaa lapsille ja nuorille. Lasten Kesä ry järjestää eri pituisia leirejä ympäri vuoden koulujen loma-aikoina sekä viikonloppuisin. Järjestöllä on oma leirikeskus Hauholla, jossa valtaosa leireistä järjestetään. Yöleirien lisäksi järjestö järjestää päiväleiritoimintaa Vantaalla ja Helsingissä. Lasten Kesä ry järjestää leirejä myös erilaisten yhteistyökumppaneiden, kuten Adoptioperheet ry:n ja Pienperheyhdistyksen kanssa. (Lasten Kesä ry s.a.) Vuonna 2019 leiriläisiä oli yli 2000 (Mäkinen 2020). Lasten Kesä ry:n leirien tavoitteet, hyvinvointi, virkistys ja lasten lepo, ovat olleet samoja jo 1950-luvun alusta lähtien (Lasten Kesä ry s.a.).

Lasten Kesä ry:n leireille ei suoranaisesti ilmoitauduta, vaan leireille haetaan. ”Leiritoiminta on Veikkaus-tuettua ja leiripaikat jaetaan hakemusten perusteella”. Jokainen hakemus pisteytetään lomatukea varten. Veikkaus-tukea voi saada sosiaalisin, terveydellisin ja taloudellisin perustein. Leirille voi tulla myös ilman lomatukea, mutta silloin leirin hinta on kaksinkertainen. (Lasten Kesä ry s.a.)

Leiriohjelma rakentuu leiriläisten toiveiden mukaan, jonka vuoksi tarkkaa ohjelmaa on ennen leiriä mahdotonta tietää. Leiripäiviä rytmittävät kuitenkin viisi ruokailua. Leiripäiviin voi sisältyä esimerkiksi melontaa, kädentaitoja, tanssahetelua leiridiscossa, korikiipeilyä, letun- ja makkaranpaistoa tai boffermiekkailua. (Lasten Kesä ry s.a.) Lasten Kesä ry:llä on monia heidän itse luomiaan ohjelmakokonaisuuksia, kuten Akkimarkkinat, Banzai! sekä mutanttimunien metsästys, jotka ovat suosittuja leiriläisten keskuudessa vuodesta toiseen. Vapaa-ajalla leirillä voi esimerkiksi pelata lautapelejä tai joka leirillä tutuksi tullutta kaikki polttaa kaikki -pallopeliä, loikoilla ulkona auringon paisteessa ja viettää aikaa leirikavereiden kanssa.

4.2 Leirilupaus

Lasten Kesä ry on laatinut leirilupauksen laatukäsikirjaksi, jota henkilökunnan tulee noudattaa toiminnassaan. Leirilupauksessa on kuusi isoa teemaa: leiri on lapselle omaa aikaa, Hauhon lomakeskus, monenlaiset taidot, osaavat työntekijät, huolenpito ja turvallisuus. Leirilupauksen mukaan Hauhon lomakeskus on suunniteltu vastaamaan leiriläisten tarpeisiin. Lomakeskus sijaitsee keskellä luontoa ja siellä on monipuoliset mahdollisuudet sisä- ja ulkotoimintaan. Leirilupauksen mukaan monenlaiset taidot ja niiden oppiminen on iso osa leiritoimintaa. Lupauksen mukaan leiri on ympäristö, jossa esimerkiksi sosiaalisia taitoja on luonteva harjoitella ja oppia, ja jossa kaikkia kohdellaan tasa-vertaisesti. Lupaus painottaa myös, että lasten ja nuorten mahdolliset erityistarpeet ja erilaiset vakaumukset huomioidaan leiritoiminnassa, sekä sitä, että kouluelämässä ilmenneet haasteet eivät ole esteenä onnistuneelle leirikokemukselle. (Lasten Kesä ry s.a.)

Leirilupauksessaan Lasten Kesä ry (s.a.) painottaa osaavia, ammattitaitoisia ja motivoituneita ohjaajia. Lupauksen mukaan ohjaajilla on ennestään kokemusta lasten ja nuorten kanssa työskentelemisestä, ja he ovat pääosin kasvatust- ja sosiaalialan opiskelijoita. Myös huolenpito on tärkeä osa leirilupausta. Leirilupausten mukaan leiritoiminnan perustana toimii säännöllinen päivärhythmi. Leireillä on säännöllinen ruokarytmi, siellä liikutaan ja ulkoillaan, leireillä taataan riittävä yöuni ja ohjaajat huolehtivat lasten ja nuorten perushygieniasta ja oikeanlaisista varusteista. Lasten Kesä ry lupaa, että leireillä on turvallista ja toiminta on aina ohjattua ja valvottua. Leirilupausten isona teemana on myös painotus siitä, että leiri on lapselle omaa aikaa. Leirin aikana kotiin jäävä aikuinen saa hengähtää samalla, kun leiri antaa lapselle tai nuorelle vaihtelua arjesta. Leiriohjelma muotoutuu lasten ja nuorten toiveiden mukaan, joten leiriohjelma on monipuolista ja toiveisiin perustuvaa. (Lasten Kesä ry s.a.)

4.3 Lasten Kesä ry:n leirien vaikuttavuus

Vaikutusselvityksen (2017, 6—9) mukaan Lasten Kesä ry:n leiritoiminnalla on paljon merkitystä niin leiriläiselle, kuin leiriläisen perheellekin. Positiivisia vaikutuksia voidaan nähdä jo leirin aikana ja leirin jälkeen, mutta myös pitkällä aikavälillä. Leirin aikana huoltaja saa vapaa-aikaa samalla, kun lapsi leireilee turvallisessa ympäristössä ammattitaitoisten ohjaajien kanssa. Leiriläinen pääsee kokemaan asioita, jotka eivät muuten olisi mahdollisia esimerkiksi resurssien puuttumisen vuoksi. Monelle perheelle loma-ajat olisivat ilman leirejä hankalia huoltajien töiden takia, joten leiri takaa lapselle turvallisen hoitopaikan loman ajaksi. On tärkeää, että perheen vanhemmat voivat viettää yhteistä aikaa sillä välin, kun lapsi leireilee, koska se tukee koko perheen jaksamista. Leirit mahdollistavat myös tärkeää vapaa-aikaa yksinhuoltajille ja perheille, joilla ei ole tukiverkkoa. (Vaikutusselvitys 2017, 6—9.)

“Leirin vaikutukset eivät jää leirillä vietettyyn aikaan, vaan ovat isompi osa ja kokonaisuus perheiden elämässä.” Leirillä lapsi oppii esimerkiksi sosiaalisia ja itsenäistymisen taitoja, josta on hyötyä leirin jälkeen arkielämässä. Leiri luo sosiaalisia kontakteja niin leiriläiselle itselleen, mutta myös huoltajille. Leirin ansiosta kaverisuhteita muodostuu muualtakin, kuin esimerkiksi kouluympäristöstä. (Vaikutusselvitys 2017, 7—9.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuskohde

Tutkimuksen kohteena ovat nuoret, jotka ovat osallistuneet Lasten Kesä ry:n järjestämille leireille useampien vuosien ajan. Valitsimme tutkimuskohteeksi nuoret, joilla on pitkä leiritausta, koska tutkimuksessa on tarkoitus saada tietoa leiritoiminnan merkityksestä nuoren identiteettiin. Identiteetti rakentuu pitkällä aikavälillä, emmekä tutki yksittäisen leirin vaikutusta.

Lasten kesä ry:n yhteyshenkilö katsoi uudenvuoden leirille ilmoittautuneiden joukosta nuoria, jotka sopivat tutkimuksemme kohteeksi. Tämän jälkeen yhteyshenkilö laittoi niille uudenvuoden leirille osallistuville nuorten vanhemmille sähköpostia, jotka sopivat tutkimuksen kohderyhmään. Sähköpostissa oli tietoa tutkimuksesta, siihen liittyvistä haastatteluista ja niiden ajankohdasta. Jouduimme laajentamaan kohderyhmää myös niihin nuoriin, jotka eivät olisi osallistuneet uuden vuoden leirille, sillä emme olisi muuten saaneet haastateltavia. Nuoret olivat iältään 15—17-vuotiaita ja heillä on kokemusta leiritoiminnasta kahdesta vuodesta noin kahdeksaan vuoteen. Yksittäisiä leirejä haastateltavilla oli takana neljästä yhteentoista.

5.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuorelle ja millä tavoin leiritoiminta tukee nuoren identiteettiä. Tutkimuskysymykset on aseteltu suhteessa tavoitteisiin. Pyrkimyksemme oli saada tietoa, millaisia merkityksiä leiritoiminnalla on nuorelle ja millä tavoin leiritoiminta tukee nuoren identiteettiä.

Tutkimuskysymyksiä on kaksi:

- Mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuorelle?
- Miten leiritoiminta tukee identiteettiä?

Kysymysten asettelussa huomioitiin opinnäytetyön tavoitteet. Tutkimuskysymykset pyrittiin pitämään mahdollisimman yksinkertaisena. Pyrimme tutkimuskysymyksen asettelussa huomioimaan sen, että niihin on myös mahdollista saada vastauksia tämän opinnäytetyö prosessin aikana.

5.3 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusotteena on laadullinen tutkimus, koska tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää, miten leiritoiminta tukee identiteettiä sekä mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuorelle. Tutkimuskysymysten perusteella valitsimme laadullisen tutkimuksen. Laadullisella tutkimuksella pyritään vastaamaan kysymykseen mistä tässä on kyse (Kananen 2017, 32). Laadullisessa tutkimuksessa ei haeta tilastollisia yleistyksiä, vaan pyritään esimerkiksi kuvaamaan ilmiötä tai ymmärtämään tietynlaista toimintaa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98).

Opinnäytetyössä halutaan kuvata, miten nuoret kokevat leiritoiminnan. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Silloin kun halutaan päästä selville siitä mitä henkilöt ajattelevat, tuntevat, kokevat tai uskovat, käytetään haastatteluja, kyselylomakkeita tai asenneskaaloja (Hirsjärvi ym. 2007, 180). Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ilmiötä laaja-alaisesti. Aiheen vuoksi teemahaastattelut toimivat paremmin kuin esimerkiksi lomakekysely sillä teemahaastattelulla saadaan käsitys nuoren omista mielipiteistä sekä käsityksistä. Koska tutkimuksemme tarkoituksena oli saada tietoa leiritoiminnan merkityksestä nuorelle, päätimme kysyä tätä haastattelujen kautta suoraan nuorilta. Teemahaastattelussa käydään yksi aihe kerrallaan, mikä tukee ihmisen muistin rakennetta (Kananen 2017, 108). Teemoittain käytävä haastattelu keskustelu on myös nuorelle helpompi ymmärtää.

5.4 Aineistonkeruuprosessin eteneminen

Alkuperäisen suunnitelman mukaan haastattelut oli tarkoitus toteuttaa uuden vuoden leirillä 28.12.—31.12.2020, mutta koronatilanteen vuoksi leiri jouduttiin perumaan. Näin ollen päädyimme järjestämään haastattelut samana ajankohdana Google Meet -palvelun välityksellä. Lasten Kesä ry:n yhteyshenkilö lähetti kutsut haastatteluihin kymmenen nuoren vanhemmille. Tietoturvallisuuden vuoksi päädyimme siihen että, Lasten Kesä ry:n yhteyshenkilö on yhtey-

dessä perheisiin. Emme kuitenkaan saaneet haastateltavia useista yhteydenotoista huolimatta. Vanhemmat kokivat ajankohdan sekä haastattelulinkkien välittämisen nuorelle haastavaksi, sillä he eivät voineet varmistaa, että nuori varmasti osallistuu verkkohaastatteluun. Päädyimme siirtämään haastattelujankohtaa sekä laajentamaan kohderyhmää myös niihin nuoriin, jotka eivät olisi osallistuneet uuden vuoden leirille.

Näiden muutosten jälkeen saimme neljä nuorta haastatteluihin. Lopulta haastattelut suoritettiin 11.—12.1.2021. Järjestimme haastattelut puhelin- sekä verkkohaastatteluina. Haastatteluista kolme suoritettiin puhelimen välityksellä sekä yksi Google Meet -palvelun avulla. Päädyimme puhelinhaastatteluihin, sillä toive siihen tuli suoraan haastateltavilta. Videovälitteinen haastattelu olisi ollut kolmelle haastateltavalle kynnyskysymys osallistua haastatteluun. Yksi haastatteluista tehtiin Google Meet -palvelun avulla haastateltavan toiveesta. Käytimme Google Meet -palvelua tietoturvallisuuden vuoksi, sillä Lasten Kesä ry:llä on palvelun yritystunnukset.

Puhelinhaastattelut toteutettiin niin, että soitimme nuoren omaan puhelimeen. Puhelinnumeron saimme Lasten Kesä ry:n yhteyshenkilöltä. Yhteyshenkilö lähetti myös Google Meet -linkin yhdelle haastateltavista. Haastattelun jälkeen puhelinnumerot hävitettiin asianmukaisesti. Haastatteluissa nuorille kerrottiin haastattelun äänityksestä ja varmistettiin, että tämä sopii nuorelle. Kaikki haastateltavat antoivat luvan haastattelun äänittämiseen. Nuorelle kerrottiin myös, että ääninauha hävitetään litteroinnin jälkeen, eikä nuorta voi tunnistaa lopullisesta opinnäytetyöstä. Äänitimme haastattelut puhelimella sekä varmuuden vuoksi myös tietokoneella. Ääninauhat poistettiin litteroinnin jälkeen.

Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Haastattelurungossa (liite 1) oli neljä teemaa, jotka olivat leiritoiminta, yksilöllisyys, arvot ja omat päämäärät. Teemat valikoituivat tämän opinnäytetyön identiteettinäkökulman mukaan. Haastatteluiden alussa kerroimme haastateltaville haastattelun kulusta ja teemoista, jota haastattelussa käsiteltiin. Haastateltavia pyydettiin vastaamaan oman kokemuksen ja omien mielipiteiden mukaan. Haastattelut etenivät teemahaastattelurungon mukaisesti käyttäen apukysymyksiä sekä tarkentavia lisäkysymyksiä. Tarkentavat lisäkysymykset rakentuivat haastateltavan kerto-

man pohjalta. Haastateltavat vastasivat kaikkiin kysymyksiin, joita heille esitettiin. Aikaisemman suunnitelman mukaan tarkoituksena oli näyttää haastateltaville tueksi arvopilvi arvoista keskusteltaessa, jotta haastateltavan olisi helpompi ymmärtää mitä arvoilla tarkoitetaan. Arvopilvellä tarkoitetaan pilven näköistä kuvaa, johon on listattu erilaisia arvoja. Puhelin- ja verkkovälitteisyyden vuoksi emme käyttäneet arvopilveä apuna. Emme kokeneet arvopilven puuttamista kuitenkaan esteenä, sillä haastateltavat osasivat sanoittaa heille tärkeitä asiat ja arvot ilman apukeinoja. Kiitokseksi haastatteluihin osallistumisesta Lasten Kesä ry lähetti haastatelluille nuorille tuotepaketin.

5.5 Aineisto ja analyysi

Haastatteluiden jälkeen ääninauhat litteroitiin kirjalliseen muotoon. Haastatteluaineisto litteroitiin sanatarkasti. Sanatarkka litterointi on litteraation tarkin taso, jossa äännähdyksetkin kirjataan ylös (Kananen 2017, 135). Litteroituna haastattelua kertyi yhteensä 19 sivua. Haastattelu litteroitiin niin, kuin haastateltavat sanoivat. Haastattelut litteroitiin vuorokauden sisällä haastatteluista.

Käytimme sisällön analysoinnissa aineistolähtöistä analyysiä. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103). Litteroinnin jälkeen tutustuimme aineistoon. Sisältöanalyysin tarkempi menetelmä valikoitui aineistoon tutustumisen jälkeen, jolloin päädyimme teemoitteluun. Teemoittelu sopi mielestämme aineistoon parhaiten. Aineistoa piti ensin tarkastella, pelkistää, yhdistellä ja ryhmitellä teemoja, jonka jälkeen saimme luotoa teoriakokonaisuuksia. Teimme aineistolähtöisen sisällönanalyysin Tuomen ja Sarajärven (2018, 122) mallin mukaan. Ensimmäisenä pelkistimme aineiston, toisena etsimme yhteneväisiä teemoja ja ryhmittelimme niitä ja kolmantena vaiheena loimme teoreettisia käsitteitä. Laadullisen aineiston analysoinnin tarkoituksena on luoda selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127).

6 TULOKSET

6.1 Leiritoiminnan merkitys nuorelle

Leiritoiminnalla oli haastattelujen perusteella nuorille monenlaisia merkityksiä. Nuoret mainitsivat hyvin paljon samanlaisia merkityksiä, jonka perusteella

olemme listanneet yhdeksän leiritoiminnan merkityksellisintä osa-aluetta. Nämä yhdeksän osa-aluetta puhuttivat nuoria eniten ja tulkitsimme niiden olevan nuorille leiritoiminnan merkityksellisimpiä asioita. Tulkintamme mukaan leiritoiminnalla on nuorille monenlaisia merkityksiä, mutta tutkimuksemme mukaan nämä yhdeksän asiaa ovat nuorille merkittäviä puhuttaessa leiritoiminnasta.

6.1.1 Kaverisuhteet

Yksi leiritoiminnan merkityksistä nuorelle ovat kaverisuhteet. Haastatelluista nuorista jokainen mainitsi kaverisuhteet merkittävänä tekijänä leireihin liittyen. Kysyttäessä leireille hakeutumisen syytä, jokainen haastateltava mainitsi kaverit. Leirit koettiin hyvänä ja helppona paikkana saada uusia kavereita. Yksi haastateltavista mainitsi, että ilman leirejä kavereita ei olisi niin paljon. Kaikki haastateltavat olivat saaneet leireiltä sellaisia kavereita, joiden kanssa he pitävät yhteyttä myös leirien ulkopuolella. Haastateltavat kertoivat pitävänsä yhteyttä leirikavereihin esimerkiksi sosiaalisen median välityksellä. Leireille hakeutuu nuoria eri puolilta Suomea, joten näkeminen ei välttämättä ole mahdollista muuten kuin leireillä.

H4: Koska niiku ei mul ollu nii paljoo kavereita enneku mä menin leirille.

H2: Leirillä on kehkeytyny semmonen tietty kaveriporukka, on ne tietyt aina etkä käy. Siellä leireillä näkee niitä.

Haastateltavat mainitsivat muutamia eri syitä, miksi leirillä on helppo saada kavereita. Yksi haastateltavista mainitsi, että leirillä kavereita on helpompi saada kuin koulussa, koska leireillä ei ole pakko oppia. Toinen haastateltava mainitsi, että puhelimen poissaolon takia on pienempi kynnyks mennä juttelemaan toisille. Leiriohjelma koettiin myös yhdistävänä tekijänä, sillä ohjelman aikana tulee kommunikoidua muiden kanssa.

Tulkitsimme, että leiritoiminnalla on suuri merkitys kaverisuhteiden muodostumiseen. Ymmärsimme, että informaalissa oppimisympäristössä kavereiden saaminen on luontevampaa ja helpompaa, verrattuna vaikka formaaliin oppimisympäristöön. Pohdimme myös, että kaverit ja kaverisuhteiden muodostuminen on yksi merkittävin tekijä leirille hakeutumisessa.

6.1.2 Sosiaalisten taitojen kehittyminen

Sosiaalisten taitojen kehittyminen on yksi leiritoiminnan merkityksistä nuorelle. Jokainen haastateltava koki leirien vaikuttavan sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Yksi haastateltava mainitsi, että leirien myötä sosiaaliset tilanteet eivät ole pelottavia leirien ulkopuolella. Haastateltavat mainitsivat leirien vaikuttavan keskustelutaitoihin, ryhmätyötaitoihin, omaan sosiaalisuuteen, itsevarmuuteen ja omaan avoimuuteen. Leirien koettiin lisäävän myös taitoa tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

H3: Oon oppinu niinku keskustelea ihmisten kanssa ja tulee enemmän ihmisten kanssa toimeen.

Tulkintamme mukaan leiritoiminta vahvistaa haastateltujen nuorten sosiaalisten taitojen kehittymistä. Esimerkiksi leirien ulkopuolella olevat sosiaaliset tilanteet koetaan helpompina leirillä saatujen sosiaalisten kokemusten myötä. Haastateltavat osasivat sanoittaa hyvin erilaisia sosiaalisia taitoja ja miten kyseiset taidot ovat kehittyneet. Tästä voimme päätellä sen, että leiritoiminnalla on vaikutusta haastattelemiemme nuorten sosiaalisten taitojen kehittymiseen sekä niiden tunnistamiseen.

6.1.3 Rentoutuminen

Rentoutuminen on yksi leiritoiminnan merkityksistä nuorelle. Jokainen haastateltava kertoi leirin olevan ympäristö, jossa voi rentoutua. Leirejä kuvattiin rauhoittaviksi, lomaksi, rentouttavaksi ja vapaaksi. Haastateltavat kokivat, että leireillä saa vaan olla, ei tarvitse välittää muun maailman menosta eikä leireillä tarvitse miettiä esimerkiksi koulujuuttuja. Leirien koettiin vähentävän stressiä ja helpottavan arkea.

H1: No mä oon niinku tosi paljo stressaantunu ku mä oon normi arjessa - - mut sit leireillä mun on tosi paljon helpompi olla.

H4: Se vaan niiku se vaan jotekin helpottaa sitä et se niiku ei oo yhtä raskas. (Arki)

Tulkintamme mukaan leirit koetaan rentouttavina. Lasten Kesä ry:n leirilupauksen mukaan leiri on lapselle lomaa, joten voimme tutkimuksemme mukaan arvella, että tämä lupaus täyttyy. Aineistosta saimme selville, että arki leirin jälkeen koetaan helpommaksi. Tulkintamme mukaan luonto ja ympäristö on yksi rentoutumista lisäävä tekijä. Kun nuori pääsee pois arkisesta ympäristöstään, rentoutuminen on helpompaa. Huomasimme tutkimuksessamme leirien myös vähentävän stressiä, jolla on tulkintamme mukaan myös vaikutusta leirin jälkeiseen arkeen.

6.1.4 Yhteisöllisyys ja joukkoon kuulumisen tunne

Yksi leiritoiminnan merkityksistä nuorelle on yhteisöllisyys ja joukkoon kuulumisen tunne. Kolme haastateltavista mainitsi yhteisöllisyyden keskusteltaessa leiritoiminnasta. Leireillä koettiin olevan hyvä yhteishenki, siellä tehdään ja ollaan yhdessä ja leireillä on hyvä meininki. Kaikilla haastatelluista oli muodostunut leireillä oma kaveriporukkinsa, johon he kokivat kuuluvansa.

H1: No siellä on vaa aina niin hyvä yhteishenki ja tämmönen.

Haastattelemiemme nuorten kertoman mukaan leiri on oma yhteisönsä ja he kokevat kuuluvansa joukkoon. Arvelemme leireillä olevan yhteisön olevan nuorelle merkityksellinen asia. Pohdimme, että yksi leiritoiminnan merkityksistä nuorelle on yhteisöllisyyden tunne ja joukkoon kuulumisen tunne. Tulkitsemme leirien mahdollistavan yhteisöllisyyden ja joukkoon kuulumisen tunteen, jota ei välttämättä leirien ulkopuolella koeta. Tulkintamme mukaan tämä oli haastatelluille nuorille merkittävä asia. Arvelemme leiritoiminnan mahdollistavan ainutlaatuisen yhteisöllisyyden kokemuksen.

6.1.5 Puhelimen poissaolon vaikutus

Puhelimen poissaololla on vaikutusta leirin arkeen. Puhelimen poissaolo saa aikaan tilanteita, joita nuoret pitivät merkittävänä. Kaikki haastateltavat mainitsivat leirillä puhelimen poissaolon ja pitivät sitä hyvänä asiana. Lasten Kesä ry:n käytäntönä on että, puhelimet kerätään pois leirillä ja puhelinaikaa on päivässä puoli tuntia. Haastateltavat kokivat puhelimen poissaolon vaikuttavan positiivisesti kaverisuhteisiin leirillä.

H1: Sitku siellä otetaan puhelimet pois ni sit siinä ei voi keskittyä mihinkään muuhun ku siihen leiriin

Vaikka yksi haastatelluista kertoi vihaavansa puhelimen poisottamista, hän kertoi kuitenkin pitävänsä sitä positiivisena asiana. Puhelimen poissaololla tiedetään olevan paljon positiivia vaikutuksia. Tutkimuksessamme puhelimen poissaolon vaikutukset näkyivät pelkästään positiivisesti. Tulkitsimme, että puhelimen poissaololla on suuri vaikutus haastateltaviemme nuorten kaverisuhteisiin sekä kaverisuhteiden muodostumiseen. Voimme päätellä myös, että puhelimen poissaolo vaikuttaa arjesta irrottautumiseen, koska yhteyttä ulkomaailmaan ei jatkuvasti ole. Näin nuori pystyy keskittymään ainoastaan leiriin ja siellä olemiseen.

6.1.6 Leiriohjelma

Leiriohjelma on nuorelle merkityksellinen asia leiritoiminnassa.

Leiriohjelmaa kuvattiin leikkimielisenä, kaiken yhdistävän tekijänä sekä kaverien kanssa yhdessä olemisena. Leiriohjelmasta puhuttaessa haastateltavat mainitsivat ohjaajien panoksen leiriohjelmaan. Ohjaajia kuvattiin heittäytyviksi ja lannistumattomiksi, sillä he kyselivät ja yrittivät kannustaa leiriläisiä osallistumaan ohjelmiin.

H4: Et niiku leiriohjelma on se mikä niiku yhdistää kaiken, sinä aikana niiku just puhuu muiden kanssa.

Tulkintamme mukaan leiriohjelma koettiin tärkeänä. Leiriohjelma mahdollistaa esimerkiksi uusien taitojen oppimisen, kaverisuhteiden muodostumisen sekä paremman yhteyden ohjaajiin. Leiriohjelman kautta opitut taidot siirtyvät myös arjen käytäntöihin. Esimerkiksi yksi haastateltavista oli oppinut melomaan leirillä, ja tämän jälkeen oli alkanut harrastamaan sitä myös vapaa-ajallaan. Tulkitsimme rennon ja leikkimielisen ohjelman lisäävän hakeutumista seuraaville leireille. Ohjaajien panoksella sekä heittäytymisellä on tulkintamme mukaan vaikutusta leiriohjelman mielekkyyteen.

6.1.7 Kuulluksi tuleminen

Yksi leiritoiminnan merkityksistä nuorelle on kuulluksi tuleminen. Kysyttäessä kuulluksi tulemisesta leirillä jokainen haastateltava koki tulleen leirillä kuulluksi. Haastateltavat nostivat erityisesti esille ohjaajien roolin kuulluksi tulemisessa. Ohjaajat kyselevät leiriläisiltä kuulumisia sekä mitä he haluavat tehdä. Myös toivelistat mainittiin puhuttaessa kuulluksi tulemisesta, sillä haastateltava koki, että toivelistoille kirjoitettuja asioita toteutetaan leirillä.

H2: Esim just kysytään mielipidettä et oisko tää sulle ok et mitä sä haluaisit tehdä ja tälle et se on ihan kiva.

Tulkitsimme, että leirit ovat paikka, jossa nuorella on mahdollisuus tulla kuulluksi. Tutkimuksemme mukaan kuulluksi tuleminen leirillä koettiin hyvänä. Tulkitsimme ohjaajien aktiivisen roolin vaikuttavan positiivisesti kuulluksi tulemiseen. Haastateltavat kokivat, että leireillä on monia erilaisia tapoja tulla kuulluksi. Näitä ovat esimerkiksi mielipiteiden kysely sekä toivelistat. Lisäksi leiriläisten välinen vuorovaikutuskokemus lisäsi haastattelujen mukaan kuulluksi tuleamisen tunnetta.

6.1.8 Ura- ja jatkosuunnitelmat

Ura- ja jatkosuunnitelmat ovat leiritoiminnan merkitys nuorelle. Kolme haastateltavista ilmaisi selkeästi leirien vaikuttaneen heidän ura- ja jatko suunnitelmiinsa. Kaksi haastateltavista haluaisi joskus päästä Lasten Kesä ry:n leiriohjaajiksi. Haastateltavat kertoivat ajatuksen leiriohjaajuudesta olleen mielessä aiemmin, mutta leirillä oli syntynyt varmempi käsitys asiasta. Yksi haastateltavista halusi jatkossa päästä luomaan hyviä kokemuksia ja muistoja muille, sillä hän oli itse niitä leiriltä saanut.

H2: Mut sen mä oon huomannu et nää leirit on vaikuttanu niiku siihen et mihin mä oon menny opiskelemaan.

H3: Mulla ei oo yleensä ollu ikinä mitään käsitystä et mitä mä haluan tehdä isona mut oon tavallaan saanu semmosen pienen käsitykset et niinku et missä saa olla ihmisten kaa kontaktissa just niinku lasten ja nuorten kans tekemisissä ni niinku semmonen ammatti.

Tulkintamme mukaan leirit ovat vaikuttaneet haastateltavien tulevaisuuden suunnitelmiin. Haastattelujen perusteella voimme tulkita, että ohjaajien malli on vaikuttavana tekijänä haastateltavien miettiessä jatkokoulutusvaihtoehtoja sekä työelämää. Leireillä koetuilla positiivisilla muistoilla on tulkintamme mukaan merkitystä leiriohjaajaksi haluamisen suhteen. Esimerkiksi yksi haastatelluista kertoi haluavansa luoda muille hyviä muistoja, sillä hän on itsekin niitä saanut.

6.1.9 Leiritoiminnan merkitys arkeen

Leiritoiminnan merkitys nuorelle on myös arjen helpottuminen ja leiritoiminnan vaikutusten näkyvyys arjessa. Leirien vaikutus arkeen nousi haastatteluissa ilmi kolmella haastateltavista. Leirin vaikutus arkeen näkyi jaksamisen lisääntymisenä sekä leiriltä opitun rytmin siirtämisenä arkeen. Yksi haastateltavista kertoi leirin vaikuttavan arkeen niin ettei arki ole yhtä raskasta leirin jälkeen. Eräs haastateltavista mainitsi leirillä toteutuvat päivärytmin säilyvän myös leirin jälkeen.

H4: Leirillä on reippaampi ja arkena niin nukun.

H2: No siel saa sen rytmin, se on aika hyvä juttu. Se on se peruspakka pitää kasassa, että siel tulee hyvin se et saa unta tarpeeks ja tulee ruokailujutut että ne on aina tiettyyn aikaan. Ja sit aina ku tulee leiriltä pois ni se sama rytmi jatkuu ni se on ihan kiva.

Tulkintamme mukaan leiritoiminnalla on merkitystä nuorelle arjen helpottumisen kautta. Nuorille leiritoiminta on keino purkaa arjen stressiä ja tämä helpottaa myös leirin jälkeistä arkea. Voimmekin arvella leiritoiminnan merkityksen nuorelle olevan vapaa-aika sekä rentoutuminen, joka vaikuttaa myös arkeen. Tulkitsimme, että leiritoiminnalla on vaikutuksia myös arkeen leirien jälkeen. Päätelmämme mukaan pidemmällä leiritoimintakokemuksella on positiivisempi ja pidempiaikaisempi vaikutus arkeen verrattuna lyhyempiaikaiseen leiritoimintaan. Tulkintamme mukaan leirien koetaan helpottavan raskasta arkea.

6.2 Leiritoiminta identiteetin tukijana

Leiritoiminnan merkitys identiteettiin ei näyttäydä nuorelle selkeästi, eikä tätä voi kysyä nuorelta suoraan, joten jouduimme analysoimaan ja pohtimaan ai-

neistoa huolella. Jotta voimme analysoida leiritoiminnan merkitystä identiteettiin, täytyi ensin pohtia mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuorelle ja millaisia asioita nuoret nostivat leiritoiminnasta esille. Vasta sen jälkeen voimme miettiä, miten leiritoiminta vaikuttaa nuoreen ja hänen identiteettiinsä. Nostimme aineistosta esille nuorten kertomia asioita leiritoiminnasta, jonka jälkeen pohdimme niiden vaikutuksia identiteettiin. Jotta voimme muodostaa omia johtopäätöksiä leiritoiminnan vaikutuksista identiteettiin on meillä pitänyt olla tietoa eri osa-alueiden vaikutuksista identiteettiin. Etsimme teoriaa osa-alueiden vaikutuksista identiteettiin, jota käytimme päätelmiemme tukena. Leiritoiminta tukee identiteettiä monin eri tavoin. Aineistomme pohjalta nousee esiin erityisesti leiritoiminnan luomat vuorovaikutussuhteet ja niiden merkitys identiteettiin. Seuraavissa kappaleissa tuomme esille aineistostamme nousseita asioita ja pohdimme niiden merkityksiä identiteettiin.

Haastateltavamme nuoret nostivat haastatteluissa esille leirien tuomat kaveriesuhteet. Haastatteluissa leiritoiminnan kautta luodut kaveri- ja ystävyysuhteet kuvattiin uniikimpina ja pysyvämpinä, kuin muualta luodut suhteet. Haastatellut nuoret kertoivat saaneensa kavereita leireiltä, sekä kaverien olevan merkityksellinen asia leiritoiminnassa. Pohdimme kaveriesuhteiden merkitystä identiteettiin, sillä aineistosta nousi esille kavereiden merkitys leiritoiminnassa. Erosen ym. mukaan (2001, 135—136) identiteetti rakentuu suhteessa ystäviin. Tämän pohjalta voisi ajatella leiritoiminnan tukevan identiteettiä leireillä solmitujen kaveriesuhteiden kautta.

Aineistosta nousi vahvasti esille vuorovaikutussuhteet. Haastateltavamme nuoret toivat esille leireillä syntyneet vuorovaikutussuhteet. Nuoret kokivat leireillä monenlaisia vuorovaikutussuhteita. Vuorovaikutuksessa oltiin muiden leiriläisten sekä ohjaajien kanssa. Tämän perusteella pohdimme leiritoiminnan vaikuttavan identiteettiin vuorovaikutussuhteiden kautta. Meadin mukaan vuorovaikutussuhteet vaikuttavat yksilön identiteettiin (Lahikainen 2010, 127—131). Tämä tukee pohdintaamme siitä, että leiritoiminta tukee identiteettiä vuorovaikutussuhteiden kautta. Leireillä muodostuneet vuorovaikutussuhteet olivat haastatelluille nuorille merkittäviä ja usein myös pitkäaikaisia. Arvelemmekin tämän erityisesti vaikuttavan siihen, miten leiritoiminta tukee identiteettiä vuorovaikutussuhteiden kautta. Pohdimme myös pitkäaikaisten vuorovaikutussuhteiden ja pitkäaikaisen leiritoiminnan merkitystä identiteettiin. Identiteetti

rakentuu pitkällä aikavälillä, joten ajattelemme pitkäaikaisen leiritoiminnan tuomat vuorovaikutussuhteet tukevan identiteettiä.

Kaikki haastateltavamme nuoret toivat esille sosiaalisten taitojen sekä niiden kehittymisen leireillä. Haastatellut nuoret kertoivat sosiaalisten taitojen parantuneen leireillä sekä niiden kautta taitojen parantuneen myös leirien ulkopuolella. Leiriympäristö mahdollistaa tilan, jossa sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja opitaan luonnostaan. Eräs nuori toi esille, ettei sosiaaliset tilanteet jännitä enää leirien ulkopuolellakaan niin paljon, kun aiemmin. Toinen nuori koki olevansa leirien myötä sosiaalisempi, joka on tulkintamme mukaan hänen yksi käsityksensä omasta itsestään. Hän kertoi kokeneensa olevan ujo ensimmäisillä leireillä. Nuori mainitsi saaneensa kavereita leireiltä, mikä mielestämme lisää sosiaalisten suhteiden rakentumista. Hän kertoi leirien ja erityisesti ohjaajien kautta oppineensa että, on sosiaalinen. Nuoren kertoman perusteella arvelemme hänen oppineen sosiaalisia taitoja sekä löytäneen uusia puolia itsestään leirien avulla. Tämän vuoksi pohdimme leiritoiminnan vaikuttaneen nuoren käsitykseen itsestään ja tämän linkittyvän leireillä opittuihin sosiaalsiin taitoihin. Pohdimme myös sosiaalisten suhteiden kohdalla kavereiden merkittävyyttä ja sen vaikutusta identiteettiin. Sosiaalisten suhteiden kautta opitaan asioista toisista, mutta myös itsestä. Näin voimme arvella tämän vaikuttavan identiteettiin siten, että käsitys itsestä muokkautuu suhteessa muihin.

Pohdintamme mukaan ohjaajien malli on vaikuttanut haastateltaviemme identiteettiin ainakin urahaaveiden kautta. Ohjaajilta saatu esimerkki ja aikuisen malli on vaikuttanut kolmella haastateltavalla heidän tulevaisuutensa haaveisiin. Yksi haastateltavista mainitsi, että juteltuaan ohjaajien kanssa on hän saanut vinkkejä oman urapolun rakentamiseen. Arvelemmekin ohjaajien mallin vaikuttavan ainakin näiden kolmen nuoren tulevaan ammatilliseen identiteettiin ja siihen mitä he tulevaisuudelta haluavat. Aarnion ym. (2016, 133—134) mukaan identiteetin voi jakaa moniin erilaisiin osiin, joista yksi on ammatillinen identiteetti. Pohdintamme mukaan tämä tukee mielestämme leirien vaikutusta identiteettiin ja tässä tapauksessa ammatilliseen identiteettiin näiden kolmen nuoren kohdalla.

Pohdintamme mukaan Lasten Kesä ry:n mahdollistamalla leiriympäristöllä voi olla iso rooli identiteetin kehittymisen kannalta. Haastatteluissa mainittiin leiriympäristön luoma turvallisuuden tunne. Leiriympäristö mahdollistaa tilan, jossa lapset ja nuoret voivat harjoitella monenlaisia taitoja turvallisessa ympäristössä. He saavat olla omia itsejään ympäristössä, jossa ohjaajat kannustavat, kuuntelevat, tukevat ja auttavat. Tulkintamme mukaan nuoret, joita haastattelimme, kokevat Lasten Kesä ry:n leiriympäristön turvallisiksi. Turvallisuuden tunne on merkityksellinen lapsen ja nuoren kehityksen kannalta, sillä Torvisen ja Huhtalan mukaan (2012, 6) lapsen kyky käsitellä kokemuksia ja tunteita sekä oppimaan uutta tapahtuu vain lapsen tuntiessa olonsa turvallisiksi. Näin ollen pohdimme, että parhaassa tapauksessa turvallinen leiriympäristö tukee lapsen ja nuoren identiteettiä, sillä siellä lapset ja nuoret pystyvät käsittelemään tunteitaan ja kokemuksiaan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, että mitä merkitystä Lasten Kesä ry:n leiritoiminnalla on nuorelle sekä mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuoren identiteetin kannalta. Identiteetti on monialainen käsite, joka luo omat haasteensa sen tutkimiselle. Yksiselitteistä identiteettiteoriaa ei ole ja jokainen käsittää identiteetin hieman eri tavalla, joka loi omat haasteensa koko opinnäytetyölle. Siksi on ollut tärkeää valita sopiva lähestymistapa sekä rajata näkökulma ja käsitys identiteetistä. Mielestämme kuitenkin onnistuimme rajaamaan näkökulmamme identiteetistä. Leiritoiminnan näkökulma rajautui tilaajan mukaan koskemaan vain Lasten Kesä ry:n leiritoimintaa.

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi tilaajan kanssa käydyn keskustelun jälkeen, jossa saimme ehdotuksen opinnäytetyön aiheelle. Aihevalinnan jälkeen rajasimme keskeisimmät käsitteet identiteettiin ja leiritoimintaan. Tämän jälkeen rajasimme käsitteitä tarkemmin. Kirjoitimme teoreettista viitekehystä keräten tietoa keskeisimmistä käsitteistä. Identiteettikirjallisuutta ja tietoutta löytyy hyvin paljon. Identiteetti sekoittuu usein minäkuvaan ja minäkäsitykseen, minkä vuoksi lähdeaineiston etsiminen ja tulkinta oli vaikeaa. Leiritoiminnasta löytyy kirjallisuutta ja tietoa vähäisesti. Leiritoiminnasta kertovat materiaalit ovat usein myös melko vanhoja. Löysimme kuitenkin mielestämme sopivia lähteitä

ja saimme rakennettua opinnäytetyölle hyvän teoriaperustan, jota laajennettiin vielä raportointivaiheessa.

Laadullinen tutkimus oli aiheelle sopiva tutkimusote. Esitellessään opinnäytetyön aihetta myös tilaaja oli laadullisen tutkimuksen kannalla. Mielestämme tutkimusotteen valinta oli onnistunut ja sopi parhaiten aiheen kannalta. Mielestämme aihetta ei olisi voinut käsitellä määrällisen tutkimuksen keinoin, sillä uskomme, ettemme olisi saaneet yhtä laajoja ja hyviä vastauksia määrällisellä tutkimusotteella. Pohdimme myös sitä, että onko identiteetin tutkiminen ylipäättään edes mahdollista määrällisellä tutkimusotteella. Tutkimuskysymysten asettelu oli mielestämme helppoa ja saimme rakennettua ytimekkäät ja selkeät kysymykset. Aineistonkeruumenetelmän valinta oli selkeä emmekä mietineet muuta vaihtoehtoa kuin teemahaastattelua. Kun halutaan tietää mitä merkitystä leiritoiminnalla on nuorelle, on mielestämme paras kysyä tätä suoraan nuorilta.

Haastatteluaineisto oli yhteneväistä. Päädyimme haastatteluaineiston analyysissä sisällönanalyysimenetelmistä teemoitteluun, koska aineistosta löytyi paljon yhteneväisiä teemoja. Leiritoiminnan merkityksiä oli helpompi analysoida kuin leiritoiminnan merkitystä identiteetin tukijana. Merkityksiä oli helpompi löytää aineistosta sillä ne ovat nuorelle konkreettisia. Leiritoiminnan vaikutus identiteettiin ei näyttäydä nuorelle selkeästi, joten jouduimme analysoimaan aineistoa huolella. Tämä oli huomattavasti hankalampaa kuin merkityksien etsiminen. Mielestämme kuitenkin löysimme selkeitä johtopäätöksiä leiritoiminnan merkityksestä identiteettiin ja saimme vastaukset molempiin tutkimuskysymyksiin.

Pohdimme, että voisiko leiritoiminnan merkitykset jakaa sosiaalisiin merkityksiin ja vapaa-aikaan viittaaviin merkityksiin. Tulimme siihen johtopäätökseen, että leiritoiminnan tärkeimmät merkitykset nuorelle liittyvät juuri sosiaalisiin suhteisiin sekä vapaa-aikaan. Sosiaalisiin merkityksiin liittyvät tulkintamme mukaan tuloksissa esiin nousseet kaverisuhteet, sosiaalisten taitojen kehittyminen, yhteisöllisyys ja kuulluksi tuleminen. Vapaa-aikaan taas liittyy rentoutuminen, joka on päätelmiemme mukaan iso leiritoiminnan merkitys.

Mietimme leiritoiminnan merkitystä analysoidessamme, että kokevatko nuoret leirit eräänlaisena harrastuksena. Tämä olisikin mielenkiintoinen asia selvittää, sillä leiritoiminnan merkitykset ovat mielestämme osittain rinnastettavissa siihen, mitä normaalisti harrastuksilta saadaan ja haetaan. Jälkeenpäin mietitynä olisimme voineet lisätä haastattelurunkoon harrastusta koskevan kysymyksen.

Pohdintamme mukaan leiritoiminta vaikuttaa identiteettiin erityisesti vuorovai-
kutussuhteiden kautta. Leiriympäristössä syntyy luonnostaan paljon vuorovai-
kutustilanteita ja -suhteita. Identiteetti rakentuu suhteessa muihin, ja tämän
vuoksi arvelemme leiritoiminnan vaikuttavan identiteettiin varsinkin vuorovai-
kutussuhteiden kautta. Leiriympäristö koettiin helppona paikkana saada kave-
reita, joka osaltaan vaikuttaa identiteettiin, sillä ystävyysuhteilla on merkittävä
rooli identiteetin rakentumisessa varsinkin nuoruusiässä. Jäimme myös pohti-
maan leirillä saatujen uusien kokemusten merkitystä identiteettiin, sillä uusilla
kokemuksilla katsotaan olevan vaikutusta identiteetin rakentumisen kannalta.
Aineistosta ei kuitenkaan noussut ilmi leiritoiminnan luomia uusia kokemuksia.
Tämä voi osaltaan johtua siitä, että nuoret eivät välttämättä osanneet sanoit-
taa niitä. Olisimme voineet myös muotoilla haastattelukysymyksiä enemmän
tähän suuntaan.

Yllätyimme siitä, kuinka samantyyliisiä tuloksia saimme verrattuna aikaisempiin
leiritoimintaa käsitteleviin tutkimuksiin. Eskelisen ja Lundbomin (2019) tutki-
muksen mukaan leiri vaikuttaa osallistujiin merkittävästi sosiaalisten taitojen
vahvistumisen osalta. Myös Smithin ym. (2010) tutkimuksessa tuli ilmi, että lei-
rillä oleva ryhmä, sosiaaliset tilanteet ja leirin hauskuus ovat leiriläisille tär-
keitä. Johtopäätöksemme olivat samanlaisia, kuin näissä aiemmissa tutkimuk-
sissa. Vaikka jokainen leiri on omanlaisensa, on jokaisessa leirissä kuitenkin
yhdistäviä tekijöitä, kuten leiriympäristö, ryhmä, sosiaaliset tilanteet, leirioh-
jelma ja hauskanpito. Mietimme että, voisiko näissä tutkimuksissa esiin tulleet
tulokset johtua juuri näistä edellä mainituista asioista. Pohdimme myös sitä,
että voisiko leirin viihdyttävyyden johtua osaltaan siitä, että se koetaan lomana,
vapaa-aikana tai jopa harrastuksena.

Leiritoiminnan tutkiminen on yhteisöpedagogin työn kannalta mielenkiintoista, sillä se on yksi yhteisöpedagogin työkentistä. Leiritoiminta on yksi tehokkaimista nuorisotyön menetelmistä. Lasten Kesä ry näyttää hienoa esimerkkiä siitä, kuinka leiritoiminnalla voidaan tehdä myös ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Leiritoiminnan merkitykset ovat yksilöllisiä, mutta tämä opinnäytetyö tuo yhden näkökulman leiritoiminnan merkityksistä. Identiteettinäkökulmaa ei tule välttämättä mietittyä leiriympäristössä, joten tämä opinnäytetyö tuo leiritoiminnan merkityksen identiteettiin näkyväksi. Opinnäytetyömme onkin esimerkki siitä, miten monipuolinen toimintamuoto leiritoiminta onkaan ja kuinka tärkeää ja merkittävää leiritoiminta voi olla lasten ja nuorten kannalta.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen pätevyydellä eli validiteetilla tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä mitä tutkimuksella on tarkoitus saavuttaa. Tuloksia voi vääristää se, että tutkittava ei ymmärrä kysymystä samalla tavalla kuin tutkija olettaa. Käytännössä tämä tarkoittaa aineiston keruun ja mittareiden perusteellista suunnittelua ja valintaa, sekä tutkimuskohteen ja käsitteiden huolellista määrittelyä. (Vilkka 2015, 193.) Tämän vuoksi tässä opinnäytetyössä valittiin teema-haastattelun kysymykset huolella, jotta ne olisivat haastateltavalle helposti ymmärrettäviä. Haastattelukysymykset asetettiin niin, että saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Haastattelurungon luomiseen vaikutti myös tämän opinnäytetyön käsite identiteetistä ja se näkyi haastattelun teemojen asettelussa. Tutkimuksen pätevyys on mielestämme onnistunut, sillä aineistonkeruulla saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Validiteettia tarkasteltiin koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Tutkimuksen luotettavuudella eli reliaabeliuksella tarkoitetaan tulosten tarkkuutta eli kykyä antaa ei sattumanvaraisia tuloksia ja tulosten toistettavuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että toistettaessa tulos saman henkilön kohdalla on saatava tulos täsmälleen sama tutkijasta riippumatta. (Vilkka 2015, 194.) Tässä opinnäytetyössä tämä näkyy siinä, että olemme molemmat päätyneet samantyyppisiin johtopäätöksiin. Puusan (2020,108) mukaan haastattelutilanteessa reaktiivisuus täytyy ottaa huomioon tutkimuksen luotettavuutta miettiessä. Reaktiivisuudella tarkoitetaan sitä että, kuinka paljon tutkijalla on vaikutusta tutki-

mustuloksiin, esimerkiksi johdattelemalla haastateltavaa tietynlaisiin vastauksiin. Mielestämme olimme haastattelutilanteessa neutraaleja, mutta esitimme tarvittavia tarkentavia lisäkysymyksiä. Lisäkysymykset eivät kuitenkaan olleet johdattelevia, vaan haastattelijat pystyivät kertomaan avoimesti oman näkökulmansa.

Opinnäytetyön eri vaiheita on pyritty tuomaan ilmi mahdollisimman yksityiskohtaisesti, selkeästi ja havainnollistavasti, sillä Aaltion ja Puusan (2020, 181) mukaan se parantaa tutkimuksen luotettavuuden arviointia. Tässä opinnäytetyössä tämä tarkoittaa sitä, että eri vaiheet on kuvattu mahdollisimman selkeästi. Olemme myös noudattaneet opinnäytetyössä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita. Haimme tarvittavat tutkimusluvut, olemme käyttäneet eettisiä menetelmiä esimerkiksi tiedonhankinnassa ja ottaneet huomioon ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6) (Arene, 2020).

Covid-19:n aiheuttama pandemia vaikeutti tutkimuksen tekemistä ja sen kulkua, joka voi vaikuttaa myös tutkimuksen luotettavuuteen. Suunnitelmat haastatteluiden toteuttamisesta vaihtuivat muutamaankin otteeseen, joka oli yksi isoimmista opinnäytetyön haasteista. Haastatteluiden toteutuksen suunnittelu oli hankalaa, sillä koronatilanne muuttui jatkuvasti. Pohdimme myös paljon sitä, miten verkossa ja puhelimitse toteutetut haastattelut vaikuttivat saamiimme tuloksiin verrattuna siihen, jos haastattelut olisi päässyt tekemään kasvotusten leirikeskusympäristössä. Mietimme, olisiko haastattelutilanne ollut luontevampi, jos tämä olisi tapahtunut leirin aikana nuorelle tutussa ympäristössä. Pohdimme myös sitä, että olisiko nuorelle ollut helpompi puhua leiri-toiminnasta hänen ollessaan leirillä ja olisiko tämä vaikuttanut vastauksiin.

Covid-19:n aiheuttama pandemia vaikutti myös otannan määrään, joka voi myös vaikuttaa luotettavuuteen. Haastateltujen nuorten määrä oli pieni. Tämän vuoksi otanta jäi niukaksi, joka voi osaltaan vaikuttaa tuloksiin. Haastatelluista kerätty aineisto oli yhteneväistä ja tämä voi johtua haastateltavien määrästä. Jos haastateltavia olisi ollut enemmän olisi vastaukset voineet olla erilaisia ja toisistaan hyvin eriäväisiä. Haastateltavia olisi voinut olla enemmän, jos haastattelut olisivat toteutettu leirin aikana, mutta tätä emme voi kuitenkaan varmasti tietää. Emme voi myöskään tietää, onko nuorelle helpompi osallistua

haastatteluun livenä vai verkossa, sillä se on yksilöllistä. Pohdimme myös Covid-19:n aiheuttaman pandemian vaikutuksia otannan määrään. Mietimme, olisiko otanta ollut suurempi, jos olisimme voineet toteuttaa haastattelut kasvokkain leiriympäristössä.

7.3 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusehdotuksemme on, että miten leiriohjaaja voi tukea nuoren identiteetin kehittymistä. Tulkintamme mukaan ohjaajalla on merkitystä nuoren identiteetin kehittymiseen. Jatkotutkimuksellisesti olisikin mielenkiintoista tutkia, miten ohjaaja voi tukea nuoren identiteettiä ja sen kehittymistä leiritoiminnassa. Tällaisen tutkimuksen pohjalta, voitaisiin parantaa ohjaajien käsitystä leiritoiminnan merkityksellisyydestä nuoren identiteettiin.

Myös eri pituisen leiritoiminnan vaikutuksia voisi tutkia tarkemmin. Erityisesti pohdimme pitkäaikaisen leiritoiminnan luomia positiivisia vaikutuksia ja sitä, mitä pitkäaikaisella leiritoiminnalla voidaan saavuttaa. Saimme tutkimuksemme selviä viitteitä siitä, että pitkäaikaisella leiritoiminnalla on monenlaisia positiivisia vaikutuksia, joten tätä olisi mielenkiintoista tutkia lisää. Tällaisen tutkimuksen pitäisi olla laajempi, kuin ammattikorkeakoulun opinnäytetyö.

Leiritoimintaa voisi tutkia myös siitä näkökulmasta millaisia vaikutuksia sillä on eri osa-alueille, ei pelkästään identiteettiin. Esimerkiksi millainen vaikutus leiritoiminnalla on nuoren hyvinvointiin ja jaksamiseen. On selvää että, leiritoiminnalla on positiivisia vaikutuksia nuoren arkeen. Tämänkin asian tutkiminen laajemmin voisi olla mielenkiintoista ja merkittävää.

LÄHTEET

Aaltio, J. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen luotettavuudessa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 177—188.

Aarnio, K. Autio, S. Jämsä, J. & Suomalainen, S. 2016. Skeema 2. Kehittyvä ihminen. 1.—2. painos. Helsinki: Edita.

Arene. 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%20C3%84YTET%20C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382> [viitattu 28.3.2021].

Eronen, S. Kalakoski, V. Kanninen, K. Katainen, S. Kauppinen, L. Laarni, J. Lähdesmäki, M. Oksala, E. Paavilainen, P. & Penttilä, M. 2001. Persoonaa. Kehityopsykologia. Helsinki: Edita.

Eskelinen, T. & Lundbom, P. 2019. Prometheus-leirit kasvun areenana. *Nuorisotutkimus-lehti 1/2019*, 38-50. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.protu.fi/sites/default/files/dokumentit/nuorisotutkimus_eskelinen_lundbom.pdf [viitattu 19.10.2020].

Fadjukoff, P. 2009. Identiteetti persoonallisuuden kokoavana rakenteena. Teoksessa Metsäpelto, R.-L. & Feldt, T. (toim.) Meitä on moneksi. Persoonallisuuden psykologiset perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus, 179—193.

Hirsijärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 234. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Ketola, T. 2002. Leirituuli. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Kinanen, J. 1997. Leirille. Teoksessa Luukkonen, L. (toim.) Nollasta neljään toista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-kirjat / Lasten keskus, 204—213.

Kivelä, S. 2019. "Ystävyys on hyvää tahtoa erityisesti toista ihmistä kohtaan". Kerro kokemuksiasi ystävydestä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/01/17/ystavyys-on-hyvaa-tahtoa-erityisesti-toista-ihmista-kohtaan-kerro-kokemuksiasi> [viitattu 27.3.2021].

Laine, K. & Aho, S. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava.

Lasten Kesä ry. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastenkesa.fi/> [viitattu 20.10.2020].

Lasten kesä ry. s.a. Historia. WWW-dokumentti. Saatavissa <https://www.lastenkesa.fi/lasten-kesa/johtokunta/historia/> [viitattu 28.4.2021]

Lasten Kesä ry. s.a. Leirilupaus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastenkesa.fi/leiritoiminta/leirilupaus/> [viitattu 26.4.2021].

Lasten Kesä ry. s.a. Leiriohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastenkesa.fi/leiritoiminta/leiriohjelma/> [viitattu 26.4.2021].

Lasten Kesä ry. S.a. Leiritoiminta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastenkesa.fi/leiritoiminta/> [viitattu 28.4.2021].

Lahikainen, A.R. 2010. Minuuden sosiaalinen rakentuminen. Teoksessa Suoninen, E. Pirttilä-Backman, A-M. Lahikainen, A.R. & Ahokas, M. 2010. Arjen sosiaalipsykologia. WSOYpro: Helsinki. 89—140.

Leppiman, A. 2010. Arjen elämyksiä — leiri- ja elämispohjainen Arkipäivät-perhepalvelu sosiaalisen kokemuksen tuottajana. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61753/Leppiman_DO-RIA.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 18.10.2020].

Marttinen, E. 2017. Deciding on the Direction of Career and Life. Personal Goals, Identity Development, and Well-Being during the Transition to Adulthood. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54287/978-951-39-7094-9_vaitos17062017.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 18.10.2020].

Mäkinen, H. 2020. Lomatoiminnanjohtaja. Sähköpostiviesti 26.10.2020. Lasten Kesä ry.

Nurmiraanta, H. Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityopsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 103—117.

Ropo, E. 2015. Identiteetti tutkimuskohteena. Teoksessa Ropo, E. Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.). Identiteetistä informaatiolukutaitoon: Tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 26—47.

Saastamoinen, M. 2006. Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteina. Teoksessa Saastamoinen, M. (toim.) Kuusela, P. Korhonen, P. Valkonen, S. Pirskanen, H. Itäpuisto, M. & Rautio, P. Minuus ja identiteetti. Sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma. Tampere: Tampereen yliopisto, 170—181.

Smith, E, F. Steel, G. & Gidlow, B. 2010. The temporary Community: student experiences of school-based outdoor education programmes. Journal of Experiential Education 2, 136—150.

Suomen kulttuurirahasto. 2018. Suomalaiset identiteetiltään yllättävän samanlaisia. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://skr.fi/ajankohtaista/suomalaiset-identiteeteiltaan-yllattavan-samanlaisia> [viitattu 25.10.2020].

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2020. Hyvä tieteellinen käytäntö sekä sen loukkausepäilyt Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 28.3.2021].

Torvinen, A. & Huhtala, H. 2012. Opas turvalliseen lapsuuteen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.jamk.fi/globalassets/tutkimus-ja-kehitys--research-and-development/tki-projektien-lohkot-ja-tiedostot/tuta/materiaalia/opas-turvalliseen-lapsuuteen.pdf> [viitattu 27.03.2021].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vaikutusselvitys. 2017. Lasten Kesä ry. Lasten kesä ry:n sisäinen kartoitus asiakasperheille leirien merkityksestä ja vaikutuksista perheiden arkeen ja hyvinvointiin. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.lastenkesa.fi/wp-content/uploads/2016/10/Vaikutusselvitys-2016-2017.pdf> [viitattu 18.10.2020].

Vilén, M. Vihunen, R. Vartiainen, J. Sivén, T. Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006. Lapsuus. Erityinen elämänvaihe. 1.-3. Painos. WSOY Oppimateriaalit Oy: Helsinki.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Teemahaastattelurunko

Hanna Monola, Tiia Söyriä

Aihe: Leiritoiminta nuoren identiteetin tukijana

Tutkimuskysymykset:

- Mitä leiritoiminta merkitsee nuorelle?
- Miten leiritoiminta tukee identiteettiä?

Identiteetti tarkoittaa käsitystä omasta yksilöllisyydestä, omista arvoista ja oman elämän päämääristä. Identiteetti vastaa kysymykseen kuka minä olen. Leiritoiminnalla käsitetään leirikeskusympäristössä tapahtuvaa leiriä, joka tapahtuu ilman vanhempia ja jonka pituus on kahdesta vuorokaudesta seitsemään vuorokauteen.

Kohderyhmänä Lasten Kesä ry:n leireille useampina kesinä osallistuneet nuoret (12-16v)

Leiritoiminta

- Kuinka kauan olet käynyt leireillä? Monellako leirillä?
- Mitä leirit merkitsevät sinulle?
- Minkä vuoksi tulet leireille?
- Mikä on tärkein asia leireillä?
- Mitä uutta olet oppinut leireillä itsestäsi?
- Millaisia hyviä asioita saat leiriltä omaan arkeen mukaan?

Yksilöllisyys

- Miten vastaisit kysymykseen kuka minä olen?
- Millaisia muutoksia olet huomannut itsessäsi leirin aikana?
- Millä tavalla koet tulevasi kuulluksi leireillä?
- Miten kuvailisit leiriminäsi ja arkiminäsi?
- Millä tavalla koet olevasi erilainen kuin ensimmäisen leirin alussa?

Arvot -> Sana/ Arvo pilvi tueksi -> Näytetään aluksi ennen arvoista keskustelemista

- Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä?
- Mitkä asiat ovat sinulle kotona tärkeitä?
- Mitkä asiat ovat sinulle leirillä tärkeitä?
- Millä tavoin sinulle tärkeät asiat ovat muuttuneet? Esimerkiksi leirin myötä?
- Millä lailla leirit ovat vaikuttaneet sinulle tärkeisiin asioihin? Esimerkiksi onko jokin asia noussut tärkeämmäksi kuin ennen?

Omat päämäärät

- Kuvaile millaisia päämääriä tai tavoitteita sinulla on omassa elämässäsi. Sellaisia, joita haluat esimerkiksi saavuttaa?
- Mitä unelmia tai haaveita sinulla on?
- Miten tavoitteesi, haaveesi tai unelmasi muuttuneet leirien myötä?